

קביעת ערכם הנקוב של שטרי הכסף, צורתם, תוכנם ושאר פרטיהם

הצעה להחלטה

**מ ח ל י ט י ם ,**

לאשר את החלטתו של נגיד בנק ישראל, כי בנק ישראל יפעל להוצאת סדרה חדשה של שטרות למדינת ישראל, בערכים הכספיים הקיימים כיום, של: 20, 50, 100 ו-200 שקלים חדשים.

הדמויות שיופיעו על גבי השטרות בסדרה החדשה, יהיו כדלקמן:

שטר של 20 ש"ח:	רחל בלובשטיין ;
שטר של 50 ש"ח:	שאול טשרניחובסקי ;
שטר של 100 ש"ח:	לאה גולדברג ;
שטר של 200 ש"ח:	נתן אלתרמן.

צורתם, תכנם ושאר הפרטים של שטרי הכסף ייקבעו בהמשך ויובאו לאישור הממשלה בהתאם להוראות החוק.

## דברי הסבר

### רקע כללי

מדינות מפותחות נוהגות להחליף את שטרי הכסף שלהן, אחת ל- 12 עד 15 שנים (בכפוף לתנאים הפוליטיים, הציבוריים והכלכליים השונים במדינות השונות), בין היתר עקב התיישנות סימני הביטחון שבשטרות ופיתוחם של אמצעי ביטחון מתקדמים נגד זיופי שטרות. שטרות השקל החדש סדרה ב', נמצאים במחזור מאז שנת 1999, ויש מקום להחליפם בסדרה חדשה.

בהתאם לחוק בנק ישראל, התשי"ע - 2010 (להלן: "החוק"), ניתנה לבנק ישראל הסמכות הבלעדית להנפיק בישראל שטרי כסף, מעות, מטבעות וזיכרון ומטבעות מיוחדים. בהתאם לסעיף 42 (א) לחוק, קביעת ערכם הנקוב של שטרי הכסף שיונפקו על ידי בנק ישראל צורתם תוכנם ושאר פרטיהם, הינה על ידי נגיד בנק ישראל באישור המועצה המינהלית, כמשמעותה בסימן ב' לפרק ד' לחוק, ובאישור הממשלה.

מאחר וטרם כוננה מועצה מנהלית לבנק ישראל לפי החוק, סמכויות המועצה המנהלית נתונות בידי הנגיד, וזאת על-פי סעיף 97 (ו) לחוק.

על מנת לשמר את אמון הציבור בשטרי הכסף של המדינה, החליט הנגיד על החלפת סדרה ב' של שטרות השקל החדש, בסדרה חדשה, אשר תכלול סימני ביטחון וסימני זיהוי מהמתקדמים בעולם, וזאת במטרה להקשות על זיוף השטרות. בכוונת בנק ישראל, להתחיל בהנפקת הסדרה החדשה בתוך שלוש שנים, בערכים הכספיים הקיימים כיום, של: 20, 50, 100 ו-200 שקלים חדשים.

כשלב ראשון והכרחי בתהליך עיצובה של הסדרה החדשה, החליט הנגיד כי הדמויות שיופיעו על גבי השטרות בסדרה החדשה, יהיו כדלקמן:

שטר של 20 ש"ח:	רחל בלובשטיין;
שטר של 50 ש"ח:	שאול טשרניחובסקי;
שטר של 100 ש"ח:	לאה גולדברג;
שטר של 200 ש"ח:	נתן אלתרמן.

קביעת הדמות שתונצח על העריץ האמור, התבססה על תאריך הפטירה של כל אחד מהאישים הנ"ל, באופן סדור (רחל בלובשטיין נפטרה באפריל 1939, שאול טשרניחובסקי נפטר באוקטובר 1943, לאה גולדברג נפטרה בינואר 1970 ונתן אלתרמן נפטר במרץ 1970).

בקביעת דמויות אלה, אימץ הנגיד את המלצותיה של ועדה ציבורית שמינה, המייעצת לו בעיצובם של שטרי הכסף, המעות ומטבעות הזיכרון, ובחר באישים הנמנים על היוצרים הבולטים בתחומי השירה והספרות, אשר סיפור חייהם, יצירתם ופועלם, שזור בסיפור תקומתה הלאומית של מדינת ישראל.

הנגיד הדגיש, כי הוא סבור שהנצחתם של אישים אלה על השטרות של מדינת ישראל, תסייע להנחיל בקרב הדורות הבאים את יצירתם, פועלם ותרומתם לתרבות בישראל.

אין חולק שישנם יותר מארבעה מועמדים ומועמדות ראויים להנצחתם על שטרי הכסף של המדינה, אולם מספר השטרות מצומצם והחוק הפקיד בידי הנגיד את הסמכות והחובה להחליט בעניין. מתוך הכרה בחשיבותה של סמכות זו, ומהצורך לעודד את המודעות וההערכה לאלה שתרמו לקיום המדינה ולתרבותה, בחר הנגיד באישים הנמנים על היוצרים הבולטים בתחומי השירה והספרות, אשר סיפור חייהם, יצירתם ופועלם, שזור בסיפור תקומתה הלאומית של מדינת ישראל. הנגיד ציין כי הוא סבור שהנצחתם של אישים אלה על השטרות של מדינת ישראל תסייע להנחיל בקרב הדורות הבאים את יצירתם, פועלם ותרומתם לתרבות בישראל.

בקרב האישים אשר זכרם יונצח על השטרות, יש שתי נשים ושני גברים, וזאת בכדי לשמור על עקרון השוויון ומתן ייצוג הולם אודות פועלן והנצחת זכרן של הנשים.

צורתם, תכנם ושאר הפרטים של שטרי הכסף ייקבעו בהמשך ויובאו לאישור הממשלה בהתאם להוראות החוק.

#### **נתונים תומכי החלטה ומידע מחקרי**

לא רלוונטי.

#### **השפעות אפשריות להחלטה (כלכלה, חברה, סביבה וממשל)**

לא רלוונטי.

#### **עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם**

ההצעה אינה נוגעת לתחום סמכותם של שרים אחרים.

#### **חלופות להצעת ההחלטה**

לא רלוונטי.

#### **הזיקה שבין ההצעה לבין יעדי הממשלה**

לא רלוונטי.

#### **החלטות קודמות של הממשלה בנושא**

אין.

#### **עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה**

מצורפת חוות דעתה של היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה.

**מוגש על ידי ראש הממשלה**

ב' בניסן, התשע"א  
06 אפריל 2011



## היועצת המשפטית

ירושלים, ב' בניסן, התשע"א  
6 באפריל 2011

חוות דעת משפטית הנלווית להצעה להחלטת ממשלה

## נושא הצעת ההחלטה:

אישור הממשלה בדבר קביעת ערכם הנקוב, צורתם, תוכנם ושאר פרטיהם של שטרי הכסף שיוצאו.

## תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

בהתאם לחוק בנק ישראל, התש"ע - 2010 (להלן: "החוק"), ניתנה לבנק ישראל הסמכות הבלעדית להנפיק בישראל שטרי כסף, מעות, מטבעות וזיכרון ומטבעות מיוחדים. בהתאם לסעיף 42 (א) לחוק, קביעת ערכם הנקוב של שטרי הכסף שיונפקו על ידי בנק ישראל צורתם תוכנם ושאר פרטיהם, הינה על ידי נגיד בנק ישראל באישור המועצה המינהלית כמשמעותה בסימן ב' לפרק ד' לחוק ובאישור הממשלה.

מאחר וטרם כוננה מועצה מנהלית לבנק ישראל לפי החוק, סמכויות המועצה המנהלית נתונות בידי הנגיד, וזאת על-פי סעיף 97 (ו) לחוק.

על מנת לשמר את אמון הציבור בשטרי הכסף של המדינה, החליט הנגיד על החלפת סדרה ב' של שטרות השקל החדש, בסדרה חדשה, אשר תכלול סימני ביטחון וסימני זיהוי מהמתקדמים בעולם, וזאת במטרה להקשות על ניסיונות לזייף אותם. בכוננת בנק ישראל להתחיל בהנפקת הסדרה החדשה בתוך שלוש שנים, בערכים הכספיים הקיימים כיום, של: 20, 50, 100 ו-200 שקלים חדשים.

כשלב ראשון והכרחי בתהליך עיצובה של הסדרה החדשה, יש צורך בקביעת העיקרון אשר ינחה את הסדרה החדשה. יודגש כי יש בכך חשיבות רבה, משום ששטרות אינם מהווים פריט שבאופנה, אלא נמנים על הדברים היציבים במשק.

החל משנת 1955, נועצים נגיד בנק ישראל בוועדת מומחים מקצועית הממונה על ידם, בנוגע לבחירת הנושאים, ועקרונות העיצוב של שטרי הכסף, המעות ומטבעות הזיכרון. בראש הוועדה עומד כיום שופט בית המשפט העליון בדימוס, יעקב טירקל, והרכבה משקף דעות ורקעים מגוונים. יודגש, כי אין מדובר בוועדה המתמנה על פי חוק וכי תפקידה הוא לייצג לנגיד במסגרת קבלת החלטותיו בכל הקשור לשטרי הכסף והמעות. הנגיד רשאי לאמץ את המלצות הוועדה או חלקן או אף לדחותן.

מאז שנת 1969 אימץ בנק ישראל מגמה של הנצחת אישים דגולים בתולדות ישראל על שטרי הכסף. מדינת ישראל מתאפיינת ברבגוניות חברתית ואידיוולוגית, ובשאלה מי האישים והדמויות אשר יונצחו על השטרות יש פוטנציאל לעורר דיון ציבורי ער, שבו יישמעו דעות לכאן ולכאן. על סמך עבודה מסודרת ומאוזנת, אשר כללה גם תהליך

התייעצות רחב ודיונים מעמיקים שהתקיימו עם השופט טירקל ועם חברי הוועדה המייעצת לנגיד באשר לעיצוב השטרות, ובמסגרת אחריות הנגיד ליישום ההחלטה בדבר החלפת השטרות, החליט הנגיד לאמץ את המלצותיה של הוועדה הציבורית שמינה.

על בסיס האמור לעיל, החליט הנגיד כי הדמויות שיופיעו על גבי השטרות בסדרה החדשה, יהיו כדלקמן:

שטר של 20 ש"ח:	רחל בלובשטיין;
שטר של 50 ש"ח:	שאול טשרניחובסקי;
שטר של 100 ש"ח:	לאה גולדברג;
שטר של 200 ש"ח:	נתן אלתרמן.

קביעת הדמות שתונצח על העריך האמור, התבססה על תאריך הפטירה של כל אחד מהאישים הנ"ל, באופן סדור (רחל בלובשטיין נפטרה באפריל 1939, שאול טשרניחובסקי נפטר באוקטובר 1943, לאה גולדברג נפטרה בינואר 1970 ונתן אלתרמן נפטר במרץ 1970).

אין חולק שישנם יותר מארבעה מועמדים ומועמדות ראויים להנצחתם על שטרי הכסף של המדינה, אולם מספר השטרות מצומצם והחוק הפקיד בידי הנגיד את הסמכות והחובה להחליט בעניין. מתוך הכרה בחשיבותה של סמכות זו, ומהצורך לעודד את המודעות וההערכה לאלה שתורמו לקיום המדינה ולתרבותה, בחר הנגיד באישים הנמנים על היוצרים הבולטים בתחומי השירה והספרות, אשר סיפור חייהם, יצירתם ופועלם, שזור בסיפור תקומתה הלאומית של מדינת ישראל. הנגיד ציין כי הוא סבור שהנצחתם של אישים אלה על השטרות של מדינת ישראל תסייע להנחיל בקרב הדורות הבאים את יצירתם, פועלם ותרומתם לתרבות בישראל.

בקרב האישים אשר זכרם יונצח על השטרות, יש שתי נשים ושני גברים, וזאת בכדי לשמור על עקרון השוויון ומתן ייצוג חולם אודות פועלן והנצחת זכרן של הנשים.

בהתאם להוראת סעיף 42(א) לחוק, הנושא מובא לאישור הממשלה. צורתם, תכנם ושאר הפרטים של שטרי הכסף ייקבעו בהמשך ויובאו לאישור הממשלה בהתאם להוראות החוק.

#### קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

#### עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

ההחלטה תואמה עם היועצת המשפטית של בנק ישראל.

ההחלטה הופצה ללשכה המשפטית במשרד האוצר היום ה-6.4.2011 בשעות הצהריים ועד למועד הפצת חוות דעת זו טרם נתקבלה תגובתם.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:  
הנני מאשרת כי אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה בנוסחה.

בברכה,

שלומית ברנע פרגו, עו"ד  
היועצת המשפטית